

Scoileanna Úra

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint ar ball ar thuairisc faoi chlár nua tógála do scoileanna a bheidh ar siúl as seo go ceann cúig bliana. Sula bhféachann tú ar an tuairisc déan iarracht na ceisteanna seo a leanas a fhreagairt.

- An bhfuil gá le scoil nua i do cheantar féin?
- Cad iad na buntáistí a bheidh ann do gheilleagar na tíre má thógtar scoileanna nua?
- An bhfuil daonra na hÉireann ag fás dar leat?
- Cad atá ar eolas agat maidir le daonra an domhain?

Ceist 2

Anois gan féachaint ar an mír go fóill déan iarracht na focail Ghaeilge a mheaitseáil leis na focail Bhéarla thíos. Cuir do chuid freagraí i gcomparáid le freagraí an duine in aice leat.

Refurbishment	Clár
Surge	Breitheanna
Building Sector	Lonnaithe
Prefabricated	Borradh
Need	Earnáil tógála
Births	Réamhdhéanta
Programme	Suíomh
Education System	Cruthaithe
Pressure	Gá
Building	Athchóiriú
Hut	Brú
Created	Foirgneamh
Situated	Bothán
Site	Córas Oideachais

Ceist 3

Féach ar an mír anois agus abair an bhfuil na frásaí thíos fíor nó bréagach.

1. Cruthófar thart ar chúig mhíle dhéag post nua.

Fíor/ Bréagach

2. Deir an rialtas go bhfuil gá leis an bplean tógála mar go bhfuil laghdú mór tagtha ar líon na mbreitheanna sa tír

Fíor/ Bréagach

3. Déanfar athchóiriú agus cuirfear seomraí breise le go leor scoileanna eile, rud a chruthóidh ochtó míle áit scoile do pháistí.

Fíor/ Bréagach

4. Tógfar céad agus a sé foirgneamh úr bunscoile

Fíor/ Bréagach

5. Tógfar na scoileanna idir seo agus 2016.

Fíor/ Bréagach

Ceist 4

'i bhfad níos mó...'

Cén ghné den ghramadach atá i gceist thuas?

Déan iarracht an focal 'níos' a chur roimh na haidiachtaí seo a leanas.

1. Beag
2. Maith
3. Dona
4. Te
5. Breá
6. Fada
7. Dathúil
8. Deas
9. Folláin

Ceist 5

'cúig mhíle dhéag'

Cén fáth a bhfuil séimhiú ar 'déag' thuas.

Déan iarracht na habairtí thíos a aistriú go Gaeilge.

1. 12 x bags
2. 19 x cars
3. 15 x drinks
4. 13 x cakes
5. 18 x gates
6. 14 x lines
7. 20 x houses
8. 16 x windows

Ceist 6

Déan an ráiteas thíos a phlé. Is féidir é a úsáid mar rún díospóireachta.

'Níor cheart go mbeadh seomraí réamhdhéanta in úsáid i scoil ar bith in Éirinn sa lá atá inniu ann'

Treoracha agus freagraí

Ceist 1 Is féidir gach beirt a chur ag plé na gceisteanna seo sula seinntear an tuairisc nó iad a chur ag obair i ngrúpaí de thriúr nó de cheathrar.

Ceist 2	Refurbishment	<u>Athchóiriú</u>
	Surge	<u>Borradh</u>
	Building Sector	<u>Earnáil tógála</u>
	Prefabricated	<u>Réamhdhéanta</u>
	Need	<u>Gá</u>
	Births	<u>Breitheanna</u>
	Programme	<u>Clár</u>
	Education System	<u>Córas Oideachais</u>
	Pressure	<u>Brú</u>
	Building	<u>Foirgneamh</u>
	Hut	<u>Bothán</u>
	Created	<u>Cruthaithe</u>
	Situated	<u>Lonnaithe</u>
	Site	<u>Suíomh</u>

Ceist 3

1. Fíor
2. Bréagach
3. Fíor
4. Fíor
5. Bréagach

Ceist 4

1. Níos lú
2. Níos fearr
3. Níos measa
4. Níos teo
5. Níos breátha
6. Níos faide
7. Níos dathúla
8. Níos deise
9. Níos folláine

Ceist 5

‘cúig mhíle dhéag’

Cuirtear séimhiú ar *‘déag’* mar gheall go gcríochnaíonn *‘míle’* ar ghuta. Mura gcríochnaíonn an focal roimhe ar ghuta ní shéimhítear é. Déan iarracht na habairtí thíos a aistriú go Gaeilge.

1. Dhá mhála **dhéag**
2. Naoi gcarr déag
3. Cúig dheoch déag
4. Trí cháca **dhéag**
5. Ocht ngeata **dhéag**
6. Ceithre líne **dhéag**
7. Fiche teach
8. Sé fhuinneog déag

Ceist 6

Is féidir an ráiteas a phlé nó é a úsáid mar rún díospóireachta.

Maolra Mac Donnchadha

Tá clár nua tógála scoile fógartha¹ ag an rialtas a chruthóidh 80,000 áit scoile do dhaltaí as seo go ceann cúig bliana. Táthar le hathchóiriú a dhéanamh ar scoileanna freisin. Cuirfidh siad borradh creidtear, faoin earnáil tógála agus cruthófar thart ar chúig mhíle dhéag post dá bharr. Chuaigh Áine Ní Bhreisleáin chuig dhá scoil i dTír Chonaill a fuair an dea-scéala inniu.

Áine Ní Bhreisleáin

Seo scoil *'Educate Together'* i Leitir Ceanainn. Tá céad seasca is a cúig dalta ag fáil oideachais sna seomraí réamhdhéanta le sé bliana. Inniu fuair siad an dea-scéala go raibh scoil úr le fáil acu. Deir an rialtas go bhfuil gá leis an phlean tógála mar go bhfuil borradh mór tagtha ar líon na mbreitheanna sa tír le blianta beaga anuas, rud a chuireann brú ar an chóras oideachais.

Múinteoir

Tá tuismitheoirí, múinteoirí, daltaí uilig breá sásta. Seo difear mór² dúinne, beidh foirgneamh againn, foirgneamh buan, ní bheidh na botháin ann, beidh clós i bhfad níos mó againn do na páistí le bheith ag súgradh ann.

Áine Ní Bhreisleáin

Cuirfear tús le tógáil i mbliana ar fhoirgneamh úr de Choláiste Ailigh i Leitir Ceanainn. Deir an príomhoide go bhfuil an scoil ag méadú agus go bhfuil spás de dhíth orthu.

Príomhoide na Scoile

Ciallaíonn sé go mbeidh spás againn fá choinne na n-ábhar praiticiúil³, ó thaobh spóirt de, fosta, beidh seomra spóirt, beidh halla spóirt, beidh páirceanna spóirt againn, beidh spás atá tuillte ag na daltaí againn sa scoil úr.

Áine Ní Bhreisleáin

Déanfar athchóiriú agus cuirfear seomraí breise le go leor scoileanna⁴ eile, rud a chruthóidh ochtó míle áit scoile do pháistí. Deir an rialtas go bhfuil súil acu go mbeidh breis agus cúig mhíle dhéag post san earnáil tógála cruthaithe mar gheall ar an chlár tógála seo.

Tógfar céad agus a sé foirgneamh úr bunscoile agus ceathracha is a trí foirgneamh úr meánscoile idir seo agus 2017. Sa⁵ pháirc seo i gcathair na muice i Leitir Ceanainn a bheidh ceann acu sin lonnaithe. Seo é an suíomh úr do Choláiste Ailigh agus táthar ag súil go gcuirfear tús leis an obair thógála ar an bhfoirgneamh sin i mbliana.

Áine Ní Bhreisleáin, Nuacht TG4 i Leitir Ceanainn

¹ *'Fógraithe'* a deirtear.

² *'Mhór'* a deirtear sa mhír.

³ *'fá choinne na hábhair praiticiúil'* a deirtear.

⁴ *'Scoilteacha'* a deirtear i gcanúint an tuairisceora.

⁵ *'Is ins an'* a deirtear.